

РЕАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ СТРУКТУРОЮ В РАМКАХ ДІЇ «ВІТРЯКА ІННОВАЦІЙ»

IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE PROJECT BY A BUSINESS ENTITY WITHIN THE FRAMEWORK OF "WINDMILL OF INNOVATIONS"

Наталія КРАУС,
кандидат економічних наук,
докторант відділу теорії економіки
і фінансів, Науково-дослідний
фінансовий інститут ДНУ
«Академія фінансового управління»
Міністерства фінансів України, Київ

Nataliya KRAUS,
Ph.D. in Economics,
Doctoral student of the Department
of Economic and Finance Theory
Financial and Research Institute
of the Academic Institution "Academy
of Financial Management" of the
Ministry of Finance of Ukraine, Kyiv

Катерина КРАУС,
кандидат економічних наук,
Вищий навчальний заклад
Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»

Kateryna KRAUS,
Ph.D. in Economics,
Poltava University of Economics
and Trade

Роль інноваційної діяльності в економіці стає все більш очевидною. Інноваційно-активний розвиток економіки визначається як необхідністю виживання у високо конкурентному середовищі (підвищені вимоги споживачів, постачальників, глобалізація ринку), так і розвитком науково-технічного й технологічного прогресу. Інструментом адаптивності економіки до сучасних вимог є активна інноваційна діяльність її суб'єктів [1, с. 8]. «Ефективна організація економіки – ключ до економічного зростання. Її наслідком є встановлення такої інституційної структури і структури прав власності, яка створює стимули для спрямування індивідуальних економічних зусиль в ті види економічної діяльності, що зближують індивідуальну норму прибутку з суспільною...» [2, с. 600].

Із дослідженням загальних аспектів структурної перебудови в перехідних економіках та питаннями реформування інституційної структури економіки пов'язані імена О.Амоші, В.Гейця, І.Іноземцева, Є.Фіакселя, Ю.Яковця.

У сфері інституціональної теорії досить плідно працюють українські та закордонні науковці, які пропонують різні інституціональні моделі з урахуванням економічних умов та особливостей, що характерні для пострадянських країн. На основі застосування міждисциплінарного підходу здійснюється науковий пошук геополітичних, історичних, етнічних, морально-психологічних і культурних чинників інституціональних перетворень економіки. Але разом із тим значна кількість проблем інсти-

туціоналізації інноваційної діяльності в контексті економічної модернізації залишаються недостатньо розкритими.

Метою статті є дослідження інноваційної діяльності підприємницької структури шляхом формування «інноваційного коридору» в рамках моделі «9і». Розкриття основних етапів реалізації інноваційного проекту в межах дії «вітряка інновацій». Обґрунтування доцільності практичної реалізації інноваційного ланцюга типу: «інноваційна ідея – інноваційний проект – інвестиційний проект» в контексті економічної модернізації.

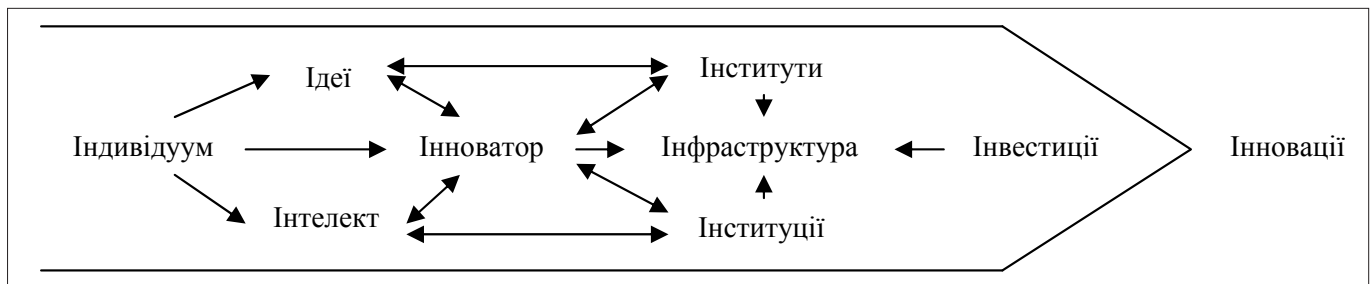
Для України на сьогодні проблема створення та впровадження нововведень й інновацій має принциповий характер. Ці питання не раз обговорювалися урядом країни, але поки що відчутних зрушень не спостерігається. На наш погляд, уряду потрібно сконцентрувати свою увагу на загальній моделі вибудовування інноваційної діяльності підприємницькими структурами. Враховуючи взятій урядом курс на економічну модернізацію та всеохоплююче реформування, пропонуємо інституціональне забезпечення інноваційної діяльності розглядати й тлумачити в рамках моделі «9і». Її зміст представлено на **рис. 1**.

Важливою сферою діяльності економіки інноваційного типу, яка безпосередньо пов'язана зі створенням і реалізацією інновацій, є управління інноваційними проектами. Управління проектами набуло визнання в усьому світі методологією проектною та підприємницької діяльності. Індустріальна модель організації з її обов'язковою ієрархією

У статті досліджено інноваційну діяльність підприємницької структури шляхом формування «інноваційного коридору» в рамках моделі «9і». Розкрито основні етапи реалізації інноваційного проекту в межах дії «вітряка інновацій». Обґрунтовано доцільність практичної реалізації інноваційного ланцюга: ідея → нова (або вдосконалена) технологія → лабораторний зразок → комерційний зразок → пробна серія → мала серія → серійне виробництво з модифікацією продукту.

Innovative activities of business entities by means of formation an "innovative corridor" within the "9i" model has been investigated in the article. The basic stages of implementation of innovative project within the scope of "windmill of innovations" have been revealed. It had been substantiated the practical expediency of the innovative chain: idea → new (or improved) technology → laboratory sample → commercial sample → test series → small series → batch production with modification of the product.

Рис. 1. Базова модель інституціонального забезпечення інноваційної діяльності шляхом формування «інноваційного коридору» в рамках моделі «9і» (розробка авторів)

і функціональністю мало відповідає процесу постійної реалізації інновацій. Необхідний перехід від функціонального мислення керівників і виконавців до проектного мислення та проектного управління.

Розглядаючи управління інноваційним проектом як систематичний процес, варто виходити із положення: інноваційний проект становить собою складний, динамічний, багатофункціональний об'єкт, тому система управління ним повинна бути автоматизована і гнучка для того, щоб допустити можливість адаптації до змін в умовах проектування, створення, реалізації проекту, а також до змін в навколишньому середовищі [3, с. 53].

Важливе місце у функціонуванні підприємницької структури займають рутини (з англ. "routine" – «заведений порядок»). У цьому контексті рутини визначається як «запам'ятовування дій через їх регулярне повторення» [4, с. 99]. «Рутини... створюють можливості для майбутніх дій і формують самі ці дії... функціональне значення звичок і рутин для агента полягає в тому, що завдяки їм він може менше піддаватися роздумам, поточним складним аспектам щоденної поведінки» [5, с. 202]. Життєвий цикл організаційних рутин, що виникають під час інноваційної діяльності, та криву витрат рутинізації TCR залежно від часу життя t організаційних рутин представлено на **рис. 2**.

Ефективні рутини закріплюють мотивацію венчурної діяльності, забезпечують контроль, реплікацію, імітацію вдалих способів діяльності інших економічних суб'єктів (з позиції інноваційної діяльності це може бути процес дифузії інновацій). Вони оптимізують ризикову діяльність по досягненню конкретних цілей, виступають в якості «інформаційних генів» [6, с. 108] інституту інноваційного розвитку.

Рутини відіграє ключову роль в забезпеченні інформаційного обміну між членами венчурного підприємства. Вона лежить в основі їх здатності отримувати, трактувати, формулювати та передавати повідомлення. Кожне підприємство сфери інновацій, у відповідності до галузі, в якій воно працює, має свій «організаційний діалект», порядок творення інноваційного продукту/ послуги. Наприклад, на жодному з венчурних підприємств не розмовляють ні «чисто» англійською, ні «чисто» українською мовами [7, с. 135].

З метою забезпечення активної інноваційної діяльності підприємницьких структур та їх адаптивної флексибільності, по-перше, потрібно створити сприятливе інституціональне середовище. По-друге, змінити структуру ментальності населення. По-третє, вмонтувати у внутрішнє культурно-ділове середовище підприємницької структури «вітряк інновацій».

«Вітряк інновацій» ми пропонуємо розуміти як постійно функціонуючу відпрацьовану систему «народження інноваційного товару/послуги», що супроводжується новими

рішеннями в інноваційній діяльності з моменту появи цих рішень до практичного їх впровадження.

We suggest to consider the "windmill of innovations" as constantly functioning mature system of "birth of innovative product/service", accompanied by new solutions in innovative activities since the advent of these solutions to their practical implementation.

Дія «вітряка інновацій» повинна підсилюватися ефективним творчим кліматом, позитивною і сприятливою атмосферою в трудовому колективі венчурного підприємства. Це у свою чергу підвищить якість інноваційної діяльності, що позитивно вплине на конкурентоспроможність інноваційної продукції/послуги інституту інноваційного розвитку на ринку інновацій.

До діяльності «вітряка інновацій» мають залучатися всі працівники і підрозділи венчурного підприємства. Персонал повинен характеризуватися творчістю й креативністю. «Вітряк інновацій» – це всеохоплююче управління якістю, що включає всі аспекти та послідовні етапи інноваційної діяльності підприємницької структури, увесь інноваційний ланцюг (**рис. 3**). А саме:

Ідея → нова (або вдосконалена) технологія → лабораторний зразок → комерційний зразок → пробна серія → мала серія → серійне виробництво з модифікацією продукту.

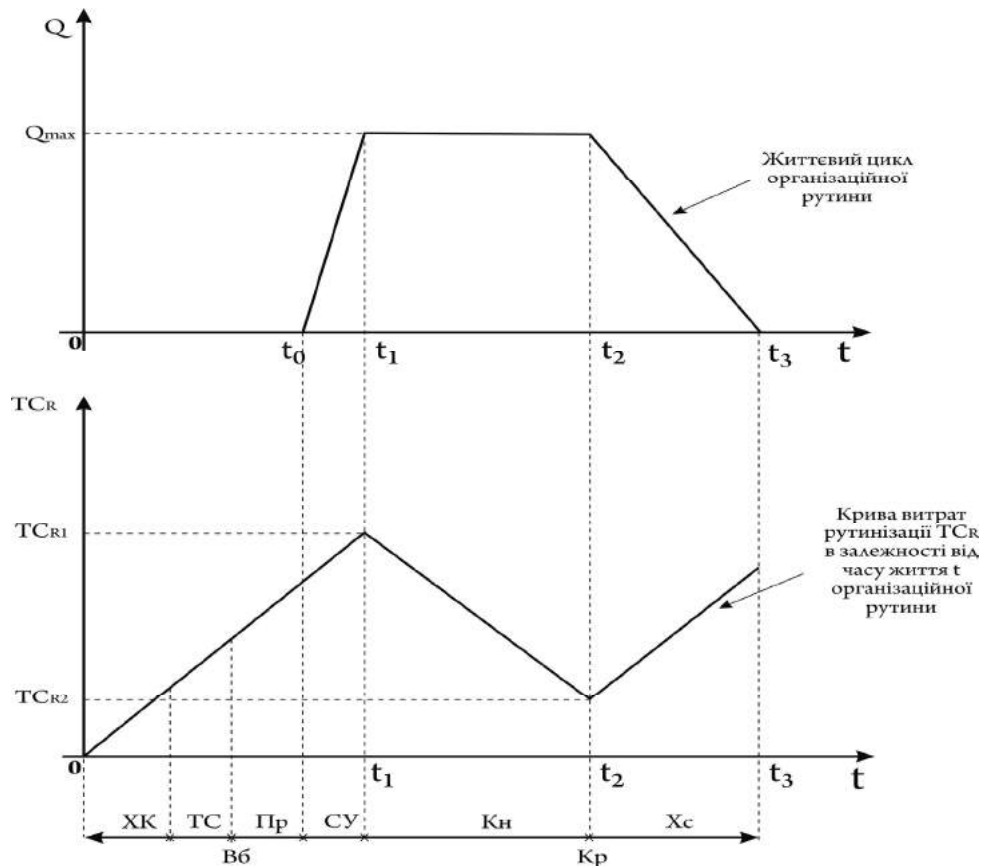
"Windmill of innovations" is a comprehensive quality management that includes all aspects and consistent stages of innovative activities and the whole innovative chain of a business entity. In particular:

Idea → new (or improved) technology → laboratory sample → commercial sample → test series → small series → batch production with modification of the product.

Діяльність «вітряка інновацій» має відбуватися в рамках стандартів системи управління якістю ISO 9001:2009 [9], тобто: залучення всіх співробітників організації до діяльності з покращення якості, постійне підвищення кваліфікації працівників-інноваторів; орієнтація на споживача; провідна роль керівника венчурного підприємства та застосування ним системного підходу до управління; отримання зразків щодо управління якістю, контакт між першою та другою стороною (постачальник – споживач), затвердження або реєстрація, що їх проводить друга сторона, сертифікація або реєстрація, що їх проводить третя (незалежна) сторона; мінімізація ризиків; процесний підхід; постійне покращення; взаємовигідні ділові відносини з контрагентами.

На початковому етапі реалізації інноваційного проекту має бути сформовано команда спеціалістів з розробників цього проекту за участі авторів ідеї й економістів для відпрацювання та «відшліфовування» техніко-економічного

Рис. 2. Організаційні рутини, що виникають під час реалізації інноваційного проекту [8, с. 86–88]

де,

ХК – фаза харизматичного керівництва;

ТС – фаза творчої спільноти;

Вб – вибір;

Пр – підприємницька фаза;

t – час;

t₀ – момент початку появи результатів від появи рутини;

t₁ – завершення періоду формування рутини;

Q_{max} – максимальний результат застосування рутини;

СУ – фаза стратегічного управління;

Кн – фаза консервації;

Кр – криза;

Хс – фаза хаосу;

Q – результат діяльності;

t₂ – завершення періоду прискорення рутини;

t₃ – завершення періоду руйнування рутини.

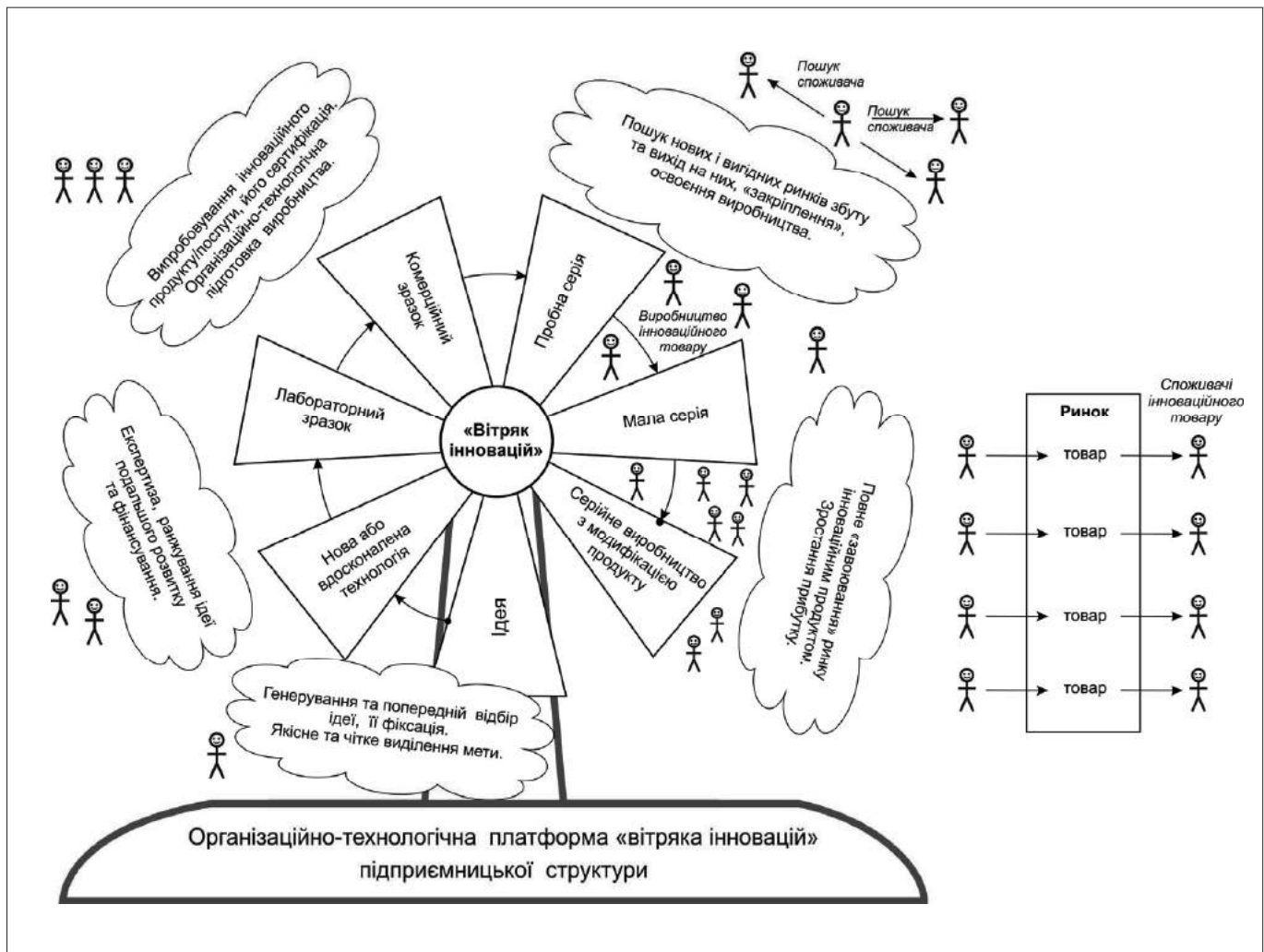
обґрунтування. Потім до роботи мають залучатися бізнес-аналітики та керівництво, функцією яких є детальний аналіз техніко-економічного обґрунтування й формування бізнес-плану інноваційного проекту. У випадку отримання позитивних відгуків щодо вичерпності змісту бізнес-плану від незалежних венчурних/ризикових підприємств чи корпорацій інноваційний проект має всі шанси стати інвестиційним.

А це означає, що під реалізацію проекту реально знайти вільні фінансові ресурси. Інноваційний проект має всі шанси стати об'єктом інтелектуальної власності її авто-

ра/авторів, а учасники, що брали участь у його формуванні, можуть бути потенційною командою для реалізації інноваційно-інвестиційного проекту.

Вважаємо, що технологія відбору (або процес відбору) проекту повинна відбуватися лише за ланцюжком «інноваційна ідея – інноваційний проект – інвестиційний проект». Виключенням повинні бути держзамовлення у сфері високіх технологій і стратегічних галузей (наприклад, авіаційна промисловість, галузь медицини, ракетобудування, атомна галузь). У такому випадку ланцюжок набуде виду «фінансові ресурси – інноваційна ідея – інноваційний продукт».

Рис. 3. Організація дії «вітряка інновацій» підприємницької структури за процесами інноваційної діяльності (розробка авторів)

Якщо інноваційний товар/продукт буде затребуваним, то після його серійного виробництва ми спостерігатимемо повне «завоювання» ним ринку.

В умовах жорсткої конкуренції гарантії якості роблять вирішальний внесок щодо вибору споживачем інноваційної продукції/послуги тієї чи іншої підприємницької структури. Однією з таких гарантій і є наявність у підприємства (компанії) сертифікату на відповідність стандарту ДСТУ ISO 9001:2009. Наявність такого сертифікату – це перш за все «візитна картка компанії», яка гарантує, що всі процеси, що функціонують у компанії, керовані і перебувають під контролем керівництва компанії [9].

Запропонований нами «вітряк інновацій» демонструє життєвий цикл інноваційного продукту/послуги. Він є базовим для можливих створюваних новинок на інноваційному підприємстві. «Вітряк інновацій» будь-якого успішного інноваційного проекту за життєвий цикл робить один оберт з моменту зародження ідеї до дифузії інновації на ринку інновацій.

The suggested "windmill of innovations" shows the life cycle of an innovative product/service. It is a base for possible new products being made at an innovative enterprise. The "Windmill of innovations" of any successful innovative project during the life cycle makes one revolution since the inception of an idea to the diffusion of innovation on market of innovations.

Постійне перебування в русі «вітряка інновацій» свідчить про наявність потужної рушійної сили на зразок розвинутої інноваційної інфраструктури, «дорожньої карти» створення інноваційного продукту/послуги та служби експлуатації, НТП, прагнення учасників інноваційного бізнес-процесу до отримання максимального прибутку, конкуренції на ринку інновацій.

ВИСНОВКИ

Отже, можемо зазначити, що підприємницькі структури виконують важливу «зв'язуючу» роль між пошуковими дослідженнями і серійним виробництвом нововведень. За змістом робіт підприємства сфери інновацій наближені до однієї з форм інтеграції науки і виробництва – інженерних центрів.

Значення таких інституційних одиниць економіки інноваційного типу не обмежується лише нововведеннями. Вони формують новий інноваційно-інвестиційний механізм, що відповідає вимогам структурної перебудови виробництва в рамках «вітряка інновацій» та зростаючим суспільним потребам.

The value of such institutional units of the innovative-type economy is not limited only by novelties. They form a new innovation and investment mechanism that meets the requirements of structural adjustment of production within the "windmill of innovations" and increasing social needs.

Перевагами підприємств сфери інновацій є й те, що, розробляючи принципово нові вироби та технології, вони можуть одночасно виявляти найбільш перспективні напрями інновацій і безперспективний шлях розвитку досліджень, що призводить до економії ресурсів.

Незважаючи на масштабність наукових праць та досліджень, що вже зроблені науковцями, все ж важливо в майбутньому провести дослідження, спрямовані на вивчення соціетального ядра та підприємницького етосу інноваційного підприємства з тією метою, щоб на базі цього пізнання та закономірностей суспільного розвитку проводити подальші інституціональні перетворення на краще в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Головінов О. М. Інноваційна активність і інноваційні процеси в національній економіці / О. М. Головінов // Економіка та держава. – 2013. – № 6. – С. 4–8.
2. Сакс Дж. Д. Макроэкономика. Глобальный подход : [пер. с англ.] / Дж. Д. Сакс, Ф. Б. Ларрен. – М. : Дело, 1996. – 848 с.
3. Колыванов В. Ю. Основные направления активизации инновационной деятельности при формировании инновационной экономики / В. Ю. Колыванов, М. Б. Магомедов, Г. С. Гамидов // Инновации. – 2007. – № 4 (102). – С. 51–54.
4. Nelson R. An Evolutionary Theory of Economic Change / R. Nelson, S. Winter. – Cambridge : Belknap Press World, 1985. – 454 p.
5. Ходжсон Дж. Экономическая теория и институты: манифест современной институциональной экономической теории : [пер. с англ.] / Дж. Ходжсон. – М. : Дело, 2003. – 464 с.
6. Липов В. В. Институциональные изменения: движущие силы, субъектов и механизмы осуществления / В. В. Липов // Наукові праці ДонНТУ. Серія економічна. – 2006. – Вип. 103–1. – С. 107–114.
7. Олейник А. Институциональная экономика. Тема 9. Теория фирмы / А. Олейник // Вопросы экономики. – 1999. – № 9. – С. 126–144.

8. Поляков С. Г. Влияние организационных рутин на развитие стратегии кооперации инновационной компании / С. Г. Поляков, Э. Ф. Фомин // Инновации. – 2010. – № 3 (137). – С. 85–88.

9. Сертифікація систем управління [Електронний ресурс] // ДП «УкрНДНЦ»: веб-сайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: http://www.ukrndnc.org.ua/index.php?option=com_content&task=category§ionid=7&id=82&Itemid=229. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 15.12.2014.

REFERENCES

1. Holovinov O.M. Innovatsiyna aktyvnist' i innovatsiyni protsesy v natsional'niy ekonomitsi [Innovative activity and innovative processes in national economy]. *Ekonomika ta derzhava*, 2013, no. 6, pp. 4-8 [in Ukrainian].
2. Saks J.D., Larren F.B. Makroekonomika. Global'niy pohod [Macroeconomics. Global approach]. Moscow, Delo, 1996, 848 p. [in Russian].
3. Kolyvanov V.Ju., Magomedov M.B., Gamidov G.S. Osnovnye napravleniya aktivizatsii innovatsionnoy dejatel'nosti pri formirovanii innovatsionnoy ekonomiki [The main directions of innovation activity in the formation of an innovative economy]. *Innovatsii*, 2007, no. 4 (102), pp. 51–54 [in Russian].
4. Nelson R., Winter S. An Evolutionary Theory of Economic Change. Cambridge, Belknap Press World, 1985, 454 p.
5. Hodgson J. Ekonomicheskaja teorija i instituty: manifest sovremennoj institucional'noj ekonomicheskoy teorii [Economic theory and institutions: a manifesto of modern institutional economics]. Moscow, Delo, 2003, 464 p. [in Russian].
6. Lipov V.V. Institucional'nye izmenenija: dvizhushhie sily, subektov i mehanizmy osushhestvlenija [Institutional changes: driving forces, entities and mechanisms of implementation]. *Naukovi praci DonNTU, Serija ekonomichna*, 2006, no. 103-1, pp. 107-114 [in Russian].
7. Olejnik A. Institucional'naja ekonomika. Tema 9. Teorija firmy [Institutional economy. Subject 9. Theory of the company]. *Voprosy ekonomiki*, 1999, no. 9, pp. 126-144 [in Russian].
8. Poljakov S.G., Fomin E.F. Vlijanie organizacionnyh rutin na razvitie strategii kooperatsii innovatsionnoj kompanii [The impact of organizational routines for the development of the strategy of cooperation of innovative companies]. *Innovatsii*, 2010, no. 3 (137), pp. 85-88 [in Russian].
9. Certification of Management Systems. DP "UkrNDNC" website. Available at: http://www.ukrndnc.org.ua/index.php?option=com_content&task=category§ionid=7&id=82&Itemid=229. - Name of the screen. - Date of revision: 12/15/2014 [in Ukrainian].

UKRAINIAN JOURNAL ЕКОНОМІСТ

Український журнал
«ЕКОНОМІСТ»
з 2011 року
представлений
у міжнародній економічній
наукометричній
базі RePEc.

У зв'язку
з розширенням
розміщення публікацій
в RePEc з 2013 року
змінюються вимоги
до змісту статей.
Уважно слідкуйте
за інформацією в наступних
номерах журналу і на сайті
<http://ua-ekonomist.com>